

Zijn jongeren vogelvrij?

Het is er voor de werkende en werkloze jongeren in Nederland niet leuker op geworden. Na een lange strijd is in 1974 een minimum-jeugdloon ingesteld. Met daarbij een toezegging van de toenmalige minister dat het volwassen minimumloon in vijf jaar tijd op de grens van 18 jaar zou komen. De belangrijkste argumenten daarvoor waren dat jongeren in staat gesteld moesten worden vanaf 18 jaar een zelfstandig bestaan op te bouwen. En dat er geen enkele reden is om jongeren minder loon te betalen als ze hetzelfde werk en prestatie verrichten als ouderen. Een erkenning dat jongeren een gelijkwaardige positie hebben in deze maatschappij.

In de praktijk is echter niets van deze erkenning terechtgekomen. Het tegen-gestelde gebeurde. Het ging slechter met 'onze' economie en de overheid, samen met de werkgevers, vond het niet meer gerechtvaardigd dat jongeren een gelijkwaardige positie opeisten.

VERLAGING OP VERLAGING

Vanaf 1980 is het jachtseizoen op de werkende en werkloze jongeren geopend. De wettelijke jeugdlonen zijn de afgelopen vier jaar met zo'n 30% verlaagd. Zo laag zelfs dat een achttienjarige met een wettelijk minimumloon onder het bijstandsnivo zit. De redenatie van de regeringen-Van Agt en -Lubbers was dat het voor hun eigen bestwil zou zijn. Als jongeren maar goedkoper zijn dan komen er vanzelf meer jongeren aan de slag. Het is echter allang bewezen dat verlagingen totaal niet helpen. Jongeren zijn immers altijd al de goedkoopste arbeidskrachten geweest.

Omdat de uitkeringen van jongeren gekoppeld zijn aan de lonen zakten deze ook met zo'n 30%. Heel grote groepen jongeren werden zelfs uitgesloten van het recht op een uitkering: voor 16- en 17-jarigen werd de RWW-uitkering afgeschaft en zo ook de WWV-uitkering voor jongeren onder de 23 jaar.

JEUGDWERKLOOSHEID

Terwijl de inkomenspositie afbrokkelde bleef de jeugdwerkloosheid gigantisch stijgen. Bijna 320.000 werklozen zijn jonger dan 25 jaar. En daarvan zijn er veel jongeren langer dan een jaar werkloos. Van de schoolverlaters die ook willen werken vinden er 70.000 na een jaar zoeken nog geen baan. Het kabinet-Lubbers ging zich zorgen maken. Uit de geheime notulen van

een ministersvergadering bleek dat het kabinet er niet meer uitkomt. En dat er toegegeven wordt dat de hoogte van de lonen en de jeugdwerkloosheid geen enkele verband met elkaar hebben.

LEIDING RADELOOS

Onze 'leiders' weten het niet meer. Minister de Koning speelt alleen nog met het idee om langdurig werklozen 32 uur te laten werken als een soort uitzendkracht bij bedrijven die het moeilijk hebben. Toen er eind mei een jeugd-werkplan verscheen waar werkgevers en industriebonden in de metaal het over eens waren werd dat dan ook in Den Haag juichend ontvangen. De overheid wil er heel veel aan doen om de uitvoering van dat plan te doen gelukken. Ook in de pers werd het plan omarmd. Eindelijk een gezamenlijke aanpak van de jeugdwerkloosheid! Gelukkig werd er door de jongerenbeweging en andere vakbonden ook naar de inhoud van het plan gekeken. Het jeugdplan is een 'kontouren'-plan. De CAO-partners in de bedrijven c.q. sectoren moesten verdere afspraken maken. Als jongerenbeweging zijn we er direkt op gesprongen. Volgens ons zet dit plan de deuren wagenwijd open voor de werkgevers om verslechteringen voor jongeren door te voeren. En dat onder het mom 'het is zo erg voor die jongeren om werkloos te zijn. Daarom doen wij er wat aan; wij geven ze wel werk. En dan moet je niet meer zeuren.'

LOON OF VERGOEDING

Het is een erg ambitieus plan. Elke schoolverlater krijgt een baan en elk jaar worden er nog eens 20.000 banen aangeboden voor de groep langdurig werkloze jongeren. Dat zou

moeten gebeuren langs drie hoofdlijnen:

- elke jonge nieuwkomer krijgt een deeltijd- of groeibaan tussen de 20 en 32 uur;
- uitbreiding van het leerlingwezen;
- mogelijkheden creëren voor praktijk-leerplaat-sen voor functies die niet onder het leerlingwezen vallen.

Dit plan zou dan ook nationaal moeten worden waardoor er over enkele jaren geen werkloze jongere meer is in Nederland.

Vanuit de jongerenbeweging hebben we onze bezwaren direkt kenbaar gemaakt. Zowel binnen de FNV als naar de aangesloten bonden en de pers. Omdat het plan voor alle sectoren moest gelden werd het met alle bonden besproken in een beleidsraad (BAR) van de FNV. Vooraf hebben we de grote bonden erover benaderd en gevraagd naar hun meningen over dit plan. De meeste bonden deelden onze kritiek. Die komt in het kort hierop neer:

- uitbreiding van het leerlingwezen is een goede zaak. Maar in het plan wordt de mogelijkheid gegeven om

JONGERENBEWEGING VERBONDEN MET DE FNV

de leer-arbeidsovereenkomst te ontkoppelen. Dus geen jeugd- of CAO-loon. Er wordt zelfs gesproken over een vergoeding waarbij gekeken wordt naar de relatie met kinderbijslag of RWW-uitkering.

- *opzetten van praktijkleerplaatsen.* Je kunt dan maximaal één jaar ervaring opdoen in een bedrijf. Met een vergoeding. Om verdringing te voorkomen wil het plan dat er geen productief werk mag worden gedaan. In de praktijk zijn het wél vaak functies waarin je al snel productie draait. Alleen krijg je nu een lage vergoeding in plaats van loon.
- *deeltijd- en groeibanen.* Elke jongere zou zo'n baan krijgen - met een werkweek tussen de 20 en de 32 uur. Terwijl er nergens in het plan wordt gesproken over een ondergrens in de beloning. Vrijwillig kiezen voor deeltijd is er niet meer bij en er wordt recht evenredig ingeleverd.

Zelfs wordt er niet gesproken over het tempo waarin je baan groeit. Dat laat men afhangen van de economische en werkgelegenheidsontwikkeling.

DE ELLENDE ONDERLING VERDELEN

Het komt er op neer dat de jongeren onderling de ellende verdelen en zelf opdraaien voor de jeugdwerkloosheid. De samenstellers gaan er van uit dat 'werk' alleen belangrijk is voor jongeren en vergeten daarbij dat een goed inkomen net zo of zelfs nog belangrijker is. Hoe wil je anders ooit een zelfstandig bestaan op kunnen bouwen?

Andere kritiekpunten waren onder meer dat het 'groeien' van banen op de duur onmogelijk wordt. Stel je maar voor: jaarlijks komen er 270.000 jongeren in zo'n groeibaan. Het jaar

daarop willen ze meer uren werken en er komen weer 270.000 groeibanen bij die daarna weer willen groeien. Alleen daarvoor zou er een enorme uitbreiding van de werkgelegenheid moeten plaatsvinden. Het plan gaat er van uit dat de algemene ATV doorzet, met als resultaat dat ouderen blijven inleveren voor ATV. En dat de vrijgekomen banen herbezet worden door de groei van dergelijke banen. Dat is erg gevaarlijk. Je wordt dan als arbeidersbeweging erg gemakkelijk tegen elkaar uitgespeeld. Werkgevers hebben dan de mogelijkheid om te zeggen: 'Wat wil je, vakbeweging, of doorgaan met een algemene ATV of de banen van jongeren groeien.'

DISKUSSIE IN DE FNV

In de beleidsadviesraad van de FNV zijn dan ook heftige discussies gevoerd. Andere bonden voelden zich

GROETEN UIT NEDERLAND

JONGERENBEWEGING VERBONDEN MET DE FNV

'voor de voeten gelopen' door de Industriebond. De inzet van de jongerenbeweging is om elk plan niet los te zien maar onderdeel uit te laten maken van de totale werkloosheidsbestrijding. Het industrieplan kwam bij de FNV niet verder.

De ideeën erachter wel. De FNV kwam onder grote druk te staan. Zij moest advies geven in de Stichting van de Arbeid en in het zogenaamde tripartite (drie partijen) overleg over de aanpak van de jeugdwerkloosheid. Intern zijn er een aantal discussies gevoerd waar wij ook bij aanwezig waren (zoals in de BAR).

Ondertussen is er binnen de jongerenbeweging veel gepraat over het industrieplan en in het jongerenwerk van de vakbonden is er over gesproken. De actieve jonge vakbondsleden van de Industriebond hebben zelfs een handtekeningactie op touw gezet tegen 'hun' jeugdplan.

In de bondsraad van de Industriebond

heeft het plan het ook niet gehaald. Vanuit strategie-overwegingen komt het plan in de bondsraad van september. Heel toevallig zit er dan een nieuw gekozen bondsraad en wordt er tevoren een soort reclamecampagne opgezet over waarom en hoe dit plan tot stand gekomen is en dat het zo belangrijk is (volgens de bond) dat het plan beleid moet worden.

EIGEN AANPAK

De FNV kwam daarna met een eigen notitie over de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Daarin kwamen een aantal ideeën, voorstellen en mogelijkheden voor zoals in het industrieplan, zij het wat beperkter. Als jongerenbeweging hebben we een reactie geschreven op de FNV-notitie. Deze reactie hebben we aan de FNV en de bonden toegestuurd. Voor de federatieraad hebben we de grote bonden benaderd over hun

standpunt en hun mening over de FNV-notitie en onze reactie.

In de federatieraad werden een aantal richtlijnen en ondergrenzen aangegeven. Wim Kok en de zijnen kregen die mee naar de Stichting van de Arbeid. Het waren de volgende punten:

- jeugdwerkloosheidsbestrijding moet *direct gekoppeld zijn aan algemene maatregelen* tegen de werkloosheid als ATV;
- *geen verdere aantasting van de rechtspositie* van jongeren (dus geen jeugdloon- en uitkeringsverlaging);
- *vasthouden aan de normale leerarbeidsovereenkomsten*;
- er mogen *geen grote verdringingseffekten* ontstaan ten opzichte van andere werknemers (dus ook jongeren).

Toen er vanuit de Stichting van de Arbeid twee velletje aanbevelingen verschenen vonden wij (Jongerenbeweging) dat er nog steeds te vage afspraken waren waardoor de mogelijkheid er is om ten aanzien van jongeren verslechtingen door te voeren. Onze interpretatie van het Stichtingsakkoord hebben we weer naar de bonden en de FNV gestuurd. In de federatieraad, die de aanbevelingen van de Stichting beoordeeld, hebben we onze bedenkingen nog eens verwoord en gevraagd wat de bonden er van vonden. Een aantal bonden deelde onze bezwaren maar ging uiteindelijk wel akkoord met de aanbevelingen nadat het FNV-bestuur verteld had hoe het de Stichtingsbestuur uitkomsten las en dat men zich houdt aan de hierboven genoemde uitgangspunten. Dus geen loonsverlagingen, geen ont koppeling van de leerarbeidsovereenkomsten en een normale beloning voor welke vorm van productief werk ook. Voor ons zijn dat duidelijke (onder)grenzen en we zullen de FNV en de bonden er aan houden. Positieve punten uit de aanbevelingen zijn verder:

- dat zij *gekoppeld* zijn aan een verdere herverdeling van de arbeid;
- dat zij uitgaan van een *verdubbeling* van het leerlingwezen;
- dat er *extra maatregelen* zijn voor de groep werkloze jongeren die al langdurig werkloos zijn en vaak zonder afgeronde opleiding niet aan werk komen. Door het opzetten van speciale praktijk-leermogelijkheden worden hun kansen vergroot. Daarna kunnen ze eventueel toetreden tot een leerlingstelsel.

Maandag 0.900 u p.m.

Dinsdag 0.902 u p.m.

JONGERENBEWEGING VERBONDEN MET DE FNV

BLIJVENDE BEZWAREN

De bezwaarlijke punten bleven voor de jongerenbeweging:

- de groeibanen die mogelijk worden gemaakt; er wordt in de aanbevelingen niet gesproken over de aantallen, de vorm of welke minimale beloning er moet zijn;
- de verdere invulling van de praktijkleermogelijkheden.

Bij dit laatste bestaat het gevaar dat er in de praktijk alleen voor het gedeelte productief werk een loon wordt betaald. De jongerenbeweging vindt dat de werkgevers ook het gedeelte 'leren' moeten belonen. Voor hen is dat investeren in vakkennis waar zij direct profijt van hebben. Een van de redenen voor een apart jeugdloon was voor de werkgevers dat jongeren eerst ervaring en vakkennis moesten opdoen voordat er een 'volwassen' loon betaald wordt. Dus moet dat jeugdloon minstens gehandhaafd blijven, anders blijft er helemaal niets meer over.

Een aantal bonden vond met ons dit de bezwaarlijkste punten. En deze bonden zijn ook niet van plan om alle aanbevelingen te gebruiken als moge-

lijkheid voor werkloosheidsbestrijding in hun sectoren.

De verdere uitwerking van de aanbevelingen vindt plaats in de CAO-voorstellen van de bonden zelf en in de uiteindelijke onderhandelingen met de werkgevers.

Flierop zal ook de nadruk liggen vanuit de jongerenbeweging. Door samen met actieve vakbondsjongeren bovenop de interne bondsdiskussie te springen en daardoor te laten zien en horen wat jongeren ervan vinden. En door op elk nivo invloed uit te oefenen met daarnaast het opzetten van activiteiten en het samen voeren van acties naar de werkgevers toe. Dan is het mogelijk om samen, jong en oud, verslechtingen buiten de deur te houden en door te gaan met de strijd voor verdere herverdeling van werkgelegenheid en het scheppen van nieuwe banen. Laten we ons niet onderling tegen elkaar laten uitspelen. Eendracht maakt macht en solidariteit is onze kracht.

Gerard Elferink
landelijk vrijgestelde
bij de Jongerenbeweging
verbonden met de FNV